

**ВНЕСОК ПРОФЕСОРА С.М. КУЦЕНКА В РОЗВИТОК
ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

Заверющенко М.П.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Вагомий внесок у розвитку вітчизняного залізничного транспорту, зокрема галузі тепловозобудування (локомотивобудування), належить Сергію Митрофановичу Куценку (1907 – 1992 рр.). Він закінчив у 1929 р. механічне відділення Харківського транспортно-тягового інституту (ХТТІ), отримавши кваліфікацію інженера-механіка залізничного транспорту. Науковець працював у Харківському механіко-машинобудівному інституті (ХММІ) на кафедрі паровозобудування з 1933 р. Під науковим керівництвом професора П. М. Мухачова в 1934 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Вплив термосифонів на роботу топків паровозних казанів» і наступного року був затверджений у званні доцента кафедри «Паровози» [2]. З 1935 р. С. М. Куценка призначено завідувачем кафедри паровозобудування ХММІ. Доречно зауважити, що після Другої світової війни гостро постало питання становлення напрямку тепловозобудування. З метою підготовки інженерів-тепловозобудівників за безпосередньої участі та під керівництвом Сергія Митрофановича в навчальному закладі було розроблено такі нові курси, як «Динаміка тепловозів», «Теорія і конструкція тепловоза», «Поршневі двигуни» тощо. Ці курси стали базовими для підготовки інженерів для залізничного транспорту в Харківському політехнічному інституті (ХПІ). Основні типи й параметри ходових частин тепловозів ТЕЗ і ТЕ7 було обрано на основі теоретичних, розрахункових і експериментальних робіт, проведених С. М. Куценком. Учений займався дослідженням динаміки й конструкції екіпажних частин локомотивів з метою підвищення швидкостей руху і зниження їхньої ваги. Науковець запропонував нову на той час теорію просторового входження локомотива у криву, в основі якої – математичне моделювання коливальних процесів конструкції тепловоза [1]. 1950–1970-ті рр. були періодом бурхливого розвитку тепловозобудування в Україні. Очолювана С. М. Куценком кафедра локомотивобудування ХПІ підготувала багатьох провідних інженерів. Він є автором більше 100 наукових праць, багатьох авторських свідоцтв на винаходи.

Отже, аналізуючи науково-дослідну роботу С. М. Куценка, можна зробити висновок, що вчений був одним з фундаторів становлення вітчизняного локомотивобудування.

Література:

1. Зайцев Ю. І. Куценко Сергій Митрофанович / Ю. І. Зайцев // Енциклопедія Сучасної України [Електрон. ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-52304>
2. Кафедра електричного транспорту та тепловозобудування НТУ «ХПІ» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://web.kpi.kharkov.ua/ett/istoriya/>